

Katedra ruského jazyka

Pedagogická fakulta

Západočeské univerzity v Plzni

Veleslavínova 42

301 00 Plzeň

tel. 377 63 6171

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Hodnocení: oponenta

Práci hodnotil(a): Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Práci předložil(a): **Šárka Břízďalová**
Učitelství pro 2.st.ZŠ
Obor český jazyk – ruský jazyk

Název práce: Specifika výuky cizího jazyka na 1. stupni ZŠ na příkladu ruštiny

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Zkoumání specifík výuky cizího jazyka na 1. stupni ZŠ představuje poměrně širokou problematiku. Diplomantka se zaměřuje na některé teoretické otázky pedagogicko-psychologické a lingvodidaktické povahy spojené s počáteční výukou ruštiny v současné době, v praktické části předkládá náměty, ověřuje si je sama během výuky na 1. a 2.st.ZŠ, uvádí konkrétní možnosti jejich využití v pedagogické praxi. Konstatujeme, že autorka splnila vytýčený cíl.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Posuzované téma považujeme za zajímavé, aktuální a jeho zkoumání za opodstatněné. Práce je rozdělena do dvou stěžejních částí, teoretické a praktické. Jako cíl práce si autorka stanovila definovat výuku cizích jazyků na prvním stupni ZŠ z hlediska tří základních východisek - psychologického, pedagogického a lingvodidaktického. Od uvedeného teoretického cíle se odvíjí cíl praktický a tím je podle autorky realizace výuky ruského jazyka na 1. stupni základní školy. V úvodu práce je zmiňován ještě další hlavní cíl, spojovaný s otázkami vhodného věku pro začátek výuky, učebním materiálem apod. Zmíněné považujeme za dílčí problematiku, související se specifiky výuky cizích jazyků obecně.

V úvodních teoretických pasážích je stručně charakterizována situace ve výuce ruštiny, z níž vyplývá, že se v současné době ruština vyučuje jako volitelný předmět až na 2. stupni ZŠ, zpravidla od sedmého nebo osmého ročníku. S oporou na údaje statistických ročenek MŠMT přibližně za posledních deset let názorně přibližuje situaci ve výuce ruštiny, vychází z RVP a stručně charakterizuje očekávané výstupy při studiu ruštiny jako dalšího cizího jazyka, uvádí několik konkrétních příkladů osvojené látky na úrovni A1. V pasážích věnovaných psychologickým východiskům výuky cizího jazyka (ruštiny) se snaží demonstrovat odlišné názory na vhodný věk dítěte pro studium cizího jazyka a zaujímá k nim vlastní stanovisko. Stručně se věnuje pedagogickému východisku, zdůrazňuje nutnost kvalifikovanosti učitele cizího jazyka, rozvíjení komunikační a digitální kompetence, využívání vhodných učebnic, role rodilého mluvčího ve výuce apod. Do poslední teoretické podkapitoly zabývající se lingvodidaktickými východisky autorka zařazuje charakteristiku předazbukového období, výuku cizího jazyka včetně žáků s SVP a možné projevy transferu (interference). Není jasné, z jakého důvodu autorka zařadila pojednání o slovní zásobě a jejím osvojování do podkapitoly psychologických východisek.

Za stěžejní a důležitou považujeme praktickou část diplomové práce, zahrnující tři odlišné podkapitoly. V první na s. 39-45 autorka analyzuje stručně učebnici Pojechali 1 – předazbukové období (1.-6. lekci), charakterizuje náplň 7.-15. lekce, pro konkrétní představu zařazuje malé obrázky ilustrativního charakteru. Všimá si toho, že je v azbukovém období více pozornosti věnováno poslechu a mluvení. Učebnici vydanou v r.2002 považuje již za zastaralou a zpátečnickou, porovnává ji s učebnicí angličtiny pro začátečníky, kterou hodnotí výrazně kladně. V následující podkapitole předkládá návrh činností pro výuku ruského jazyka. Jedná se o nápadité a v praxi samotnou autorkou ověřené aktivity. S cílem zkoumat účelnost vlastních návrhů při výuce Rj autorka uskutečnila tříměsíční šetření, spočívající ve výuce dvou malých skupin dětí na 1. a 2. stupni ZŠ. Použila přitom stejný přístup, zaměřila se nejprve na předazbukové období, poté na zvládnutí azbuky a mluvení. Stručně a přehledně popisuje zkoumání a použité aktivity, pracuje s říkánkou z učebnice Pojechali 1. V procesu šetření zařadila různé nápadité motivující hry. Není jasné, proč v posuzované práci autorka demonstrovuje příklady nácvičky slovní zásoby nikoli rusky, ale česky (Tohle je jablko místo očekávaného: Это яблоко). Zařazuje rovněž digitální kompetence v podobě práce s telefonem a aplikací Ruského jazyka s LinGo Play.

Kladně hodnotíme shrnutí zvládnutých frází i celého výzkumu v přehledné tabulce (60). Celou práci prolíná myšlenka vhodnosti začít se učit cizí jazyk co nejdříve. To koresponduje s výpověďmi tří respondentek, kterým autorka předložila přibližnou osnovu otázek.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce je psána česky, zahrnuje 71 tištěných stran, bibliografický aparát, 3 přílohy (výpovědi respondentek), resumé v češtině a angličtině. Autorka odkazuje průběžně na použitou literaturu, grafická úprava, členění do kapitol jsou v pořádku. Jazykový projev je na dobré úrovni. Místy lze mít výhrady k určité neobratnosti ve vyjadřování, stylizaci vět apod.: Návrhy autorka odzkoušela na žácích, podala příklady (70); výuka cizího jazyka je charakteristická různými okolnostmi (71) – zde se jedná o kritéria, ke kterým je nutné přihlížet; použití předložky v konstrukci: osvědčilo se na procvičování (60) - lépe „při“ procvičování; tyto východiska (70, poslední odstavec); v jednom souvětí použity slovesné tvary „vytáhnul“ a „vytáhl“ (55) aj. V seznamu literatury se objevují některé zdroje dvakrát (CHODĚRA R.-s.73; ŽOFKOVÁ H. Pojechali 1. Učebnice ruštiny pro ZŠ a víceletá gymnázia, 2002- s.77). Zmíněné prohršky zásadním způsobem nesnižují hodnotu práce.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Diplomová práce má logickou strukturu, působí promyšleně a uceleně. Celkový dojem z práce je kladný, teoretické pasáže objasňují základní pojmy, působí však poněkud povrchně. Kladně hodnotíme snahu autorky aplikovat teoretické poznatky v praxi, výběrově analyzovat učební materiál a samostatně navrhnout činnosti vhodné pro období počáteční výuky ruštiny. Vlastní návrhy si autorka ověřila v pedagogické praxi, hodnotíme je jako prospěšné a zdařilé. Souhlasíme s tvrzením autorky a potvrzují to rovněž výpovědi respondentek, že v počáteční etapě výuky nelze spoléhat pouze na učebnici, ale je vhodné využívat vlastních materiálů s přihlédnutím k věkovým aj. zvláštnostem žáků. Konstatujeme, že autorka bohužel zcela opomíjí možnosti práce s pracovními sešity, které jsou součástí učebního komplexu. Zde nelze argumentovat zastaralostí, neboť pracovní sešit Pojechali 1. Rychlý start obdržel doložku MŠMT v r.2020.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLÍŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Kriticky hodnotíte učebnici ruského jazyka Pojechali jako zastaralou a zpátečnickou. Uveďte své vlastní konkrétní inovativní doporučení pro využití daného učebního komplexu při výuce na 1.st.ZŠ.
2. Kterým interferenčním jevům a jakým způsobem by bylo vhodné předcházet např. v oblasti slovesné flexe a slovní zásoby (kromě homonym)?
3. Zmiňujete při osvojování cizího jazyka roli asociace. Jak byste na 1.st.ZŠ vysvětlila a upevnila správné používání výrazu пожалуйста?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: velmi dobře

Datum: 5.9.2023

Podpis: